4.2.2025 FIVA/2025/51
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Eduskunta
Lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Finanssivalvonnan lausunto Eduskunnan Lakivaliokunnalle Hallituksen esityksestä HE 202/2024 rikoslain 1 luvun 11§:n ja 46 luvun muuttamisesta

Yleistä

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Finanssivalvonnalta lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä, jonka tavoitteena on panna täytäntöön unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevan direktiivin (nk. pakoterikosdirektiivin) mukaiset velvoitteet.

Finanssivalvonta on osallistunut hallituksen esitystä valmistelleen työryhmän työhön ja lausunut myös työryhmän laatimaan luonnokseen hallituksen esitykseksi.

Finanssivalvonnan kanta esitykseen

Finanssivalvonta kannattaa yleisesti hallituksen esitystä ja katsoo pakoterikosten kriminalisoinnilla olevan viranomaisten toimintavaltuuksia selvästi parantava vaikutus. Kriminalisoinnilla voidaan jo sellaisenaan katsoa olevan ennaltaehkäisevää vaikutusta, kun mahdolliset seuraamukset pakotteiden rikkomisesta ja kiertämisestä ankaroituvat.

Finanssivalvonta tuo seuraavassa esille muutamia aikaisemmassa työryhmälausunnossa mainittujen mahdollisia muutosehdotuksia.

Esityksen mukaan ehdotetaan säädettäväksi säännöstelyrikoksesta erilliset rangaistussäännökset pakoterikoksesta, törkeästä pakoterikoksesta, tuottamuksellisesta pakoterikoksesta ja pakoterikkomuksesta. Hallituksen esityksessä tekomuotoja ei ole ryhdytty kuvaamaan yksityiskohtaisesti, vaan viitattu pitkälti EU:n pakoteasetusten sisältöön. Finanssivalvonta katsoo valitun menettelyn olevan perusteltu ottaen huomioon pakotekentän monimuotoisuuden ja mm. finanssilaitoksia koskevien pakotteiden merkittävän lisääntymisen. Lähtökohtaisesti pakoteasetuksen määrittävät kiellettyjen tekojen kentän.

Törkeän pakoterikoksen osalta hallituksen esityksessä on rajallinen määrä kvalifiointiperusteita. Säännöstelyrikoksen törkeä tekomuoto kattaa myös tilanteet, joissa ”rikos on omiaan jollakin alueella tai koko maassa aiheuttamaan huomattavaa vaaraa väestön toimeentulolle, yhteiskunnan taloudelliselle toiminnalle tai maan taloudelliselle puolustusvalmiudelle”. Finanssivalvonta esittää edelleen harkittavaksi, olisiko jokin vastaavanlainen kvalifiointiperuste tarpeen lisätä myös uuteen törkeän pakoterikoksen määritelmään.

Tuottamuksellisen pakoterikoksen tekomuoto on rajattu esityksessä tiukasti puolustustarvikkeisiin ja kaksikäyttötuotteisiin. Lausuntopalautteen vastineissa Oikeusministeriö on katsonut, ettei ole mielekästä laajentaa tuottamuksellista tekoa esimerkiksi niihin ammattiryhmiin, joilla on erityistä osaamista pakotelainsäädännöstä.

Verohallinnon johdolla käynnistetyssä ”Ammattimaiset avustajat” hankkeessa on tullut ilmeiseksi, että osa talousrikoksista mukaan lukien pakotteiden kiertäminen toteutetaan pitkälti ammattilaisten suunnittelemien toimien avulla. Finanssivalvonta esittääkin edelleen harkittavaksi, tulisiko säädellyillä aloilla kuten finanssimarkkinoilla, törkeä tuottamuksellisuus laajentaa tilanteisiin, joissa laiminlyödään alalle annettuja ohjeita ja määräyksiä pakotteiden noudattamisesta.

Oikeushenkilön rangaistusvastuun osalta Finanssivalvonta kannattaa esityksessä mainituin perustein rikosoikeudellisen seuraamuksen määräämistä direktiivin mukaisten tekojen perusteella. Samoin Finanssivalvonta katsoo, että ehdotetut 5% vuotuisesta liikevaihdosta tai 40 miljoonaa euroa, ovat enimmäisrangaistuksena aiheellisia korostamaan tekojen vakavuutta ja yhteiskunnallista moitittavuutta.

FINANSSIVALVONTA

Samu Kurri
Osastopäällikkö

Pekka Vasara
Toimistopäällikkö